

Driftsåret 2020.

Driftsåret 2020 ble et spesielt år for Gausdal Historielag. Coronaviruset gjorde at aktiviteten ble en del begrenset, da spesielt når det gjelder arrangementer for publikum. Flere arrangementer ble utsatt eller avlyst. I Ulsrud ble noe av det planlagte gjennomført, men deltagelsen måtte begrenses, og folk var også litt skeptiske til å komme dit mange samles.

Det planlagte årsmøtet i mars måtte utsettes, og det gamle styret fungerte fram til årsmøtet som ble avholdt 7. juni. På grunn av underslaget som historielaget ble utsatt for, frasa styret seg styrehonorar for 2019. Det ble vedtatt å øke medlemskontingenten til kr. 200,- for 2021. Ivar Wold gikk ut av styret, men fortsetter som bokansvarlig, noe vi er takknemlige for. Kari Batt-Rawden sa også takk for seg i styret. Som nytt styre ble valgt: Arne Halvorsen (leder), Svein Fyksen (nestformann), Lise Thingvald (sekretær), Ivar Lauritsen, Jørgen Moen, Inger Johanne Pighaug og Bjørn Kleiven. Bjørn ble valgt for 1 år pga. rulleringen i styret. Jørgen Skaug sto for kåseriet på årsmøtet som ble besøkt av 25 personer.

Pga. stort arbeidspress tok Ivar Lauritsen over som sekretær for Lise Thingvald, som nå er vanlig styremedlem. Varamedlemmer til styret er Marit Hjelmstad (fast møtende), Johannes Nordgården og Håkon Kraabøl. Valgnemd: Gudbrand Myklebø, Eva Aamodt og Halvor Holen. Revisorer Odd Røysom og Gustav Klaape.

Pga. pandemien så hadde ikke styret møte før 13. mai. Styremøtet i april ble holdt på Internett. Det ble vedtatt at Historielaget skulle åpne konto på slekts-siden Ancestry. Vi fikk også en del gjenstander etter Olav T. Forseth. Vi var verter for regionmøte for historielagene i Sjørdalen ang. markeringen av 1000-jubileet for kristninga av Gudbrandsdalen. Alle historielagene skal ha sine egne arrangementer i denne forbindelsen, men hovedmarkeringa blir på Hundorp. Gausdal Historielag skal ha sitt arrangement i Ulsrud 15. august, og emnet blir den store betydningen kirka hadde for de som utvandret til Amerika, og med fokus på de to Gausdal-kirkene i Minnesota. Historiker Torbjørn Greipsland skal kåsere. Historielaget sto også som verter da Gudbrandsdal Historielag avviklet sitt årsmøte.

Samarbeidet med Husflidslaget om Lauvålibåtene fortsatte, og nå er det en båt på Rausjøen og en på Sjøsetervatnet .

Historielaget har leid to nye rom i Prestegården. Det ene brukes nå av gruppa som jobber med Slekts- og gårdshistorie, og det andre skal brukes av Foto-gruppa samtidig som en del av biblioteket flyttes dit pga. plassmangel.

Årets Markvandring gikk til Moslettua med Ivar Amund Aulstad som kjentmann og guide. Han avslørte at han har stor historisk kunnskap. På turen

var vi også innom et par andre koier langs råket.

Styret har også vedtatt å flytte kapitalen vår over til Coop, som gir en mye bedre rente enn DNB kan tilby. Det er snakk om mange tusen ekstra i renteutbytte. Dessverre har dette tatt litt tid, men skal nå snart være i orden.

Vi har mottatt kompensasjon på kr. 29.500,- for tapte inntekter pga. pandemien og ny søknad er sendt om støtte. Både Gausdalsdagen, Svatsumdagen, Minnes Du kvelder og to julemesser ble avlyst, noe som gir oss inntekstap.

Det jobbes meget godt av gruppa som jobber med Slechts og Gardshistorie. Ivar Lauritsen, Jørgen Moen, Tor Kristian Nordvang, Øystein Veisten, Astrid Gilberg og Svein Fyksen jobber med dette prosjektet. Første bok vil omfatte den sørlige delen av Follebu.

Gausdal Historielag har også gitt ut Temahefte nr. 10, Dr. Mathiesen – hans liv og virke i Gausdal.

Utvandrergruppa fortsetter arbeidet med utvandringshistorien for Gausdal.

Gruppa ga også ut et årsskrift for 2020. Den nye boknemda har kommet langt med neste Gausdalsminner. Så selv om pandemien har satt en stopper for mye utadrettet virksomhet, så jobbes det aktivt og godt innad i laget.

Gausdal Historielag hadde i 2020 i alt 291 betalende medlemmer, og selvsagt så ønsker vi at flere melder seg inn i laget. For å om mulig øke interessen, så ble det i 2020 utgitt ikke mindre enn 5 nummer av Gausdal Tidende. De fire siste ble sendt til de medlemmene vi har epostadresser til. For 2021 er det planlagt en utgivelse hvert kvartal. Kontoret i Prestegården er åpent hver onsdag ettermiddag, men er også åsted for mye aktivitet ut over dette.

Vi har fått 31 nye arkiver overlevert, som Kjell Håkon har tatt seg av.

Med underslaget har det ikke skjedd mye. Saken er overlatt rettsapparatet, og om vi får dekket noe mere av tapet vårt er usikkert.

Julekalenderen blir mer populær for hvert år, og den er det Tor Kristian Nordvang som står for. Veldig godt jobba, Tor Kristian.

Hvis Covid19-pandemien kommer mer under kontroll, så har vi tenkt å arrangere en åpen dag i lokalene våre i Prestegården en gang i sommer. Dette for å presentere oss, vise hva vi har å by på og trekke folk til Skolemuseet.

VIKTIG VIKTIG VIKTIG VIKTIG VIKTIG VIKTIG VIKTIG

Gausdal Tidende utgis hvert kvartal, 4 ganger i året. Nr. 1 sendes til alle husstander i Gausdal og i posten til utenbygds medlemmer. De 3 andre numrene sendes digpost@gausdalahistorielag.noitalt, som epost.

Derfor er det viktig at vi får epost adressene til alle medlemmene våre, slik at vi kan få sendt de tre andre numrene til deg. Derfor, oppgi epostadressen din når du betaler medlemskontingenten, eller send adressen på en epost til

Merk. Kontingenten for 2021 er på kr. 200,-, en økning på 50 kroner. Det er mange år siden kontingenten ble forandret, så vi håper at dette går greit. Den ble vedtatt forhøyet på årsmøtet i 2020.

Årsrapport fra Gårds- og slektshistorie gruppa:

Gruppa har blitt utvidet nå i år, og består av følgende:

Ivar Lauritsen (leder) skribent – hjemmebesøk – innhenting av stoff og bilder.

Tor Kristian Nordvang – skribent og hjemmebesøk.

Jørgen Moen – skribent og sekretær.

Astrid Gilberg – skribent.

Øystein Veisten – finkorrektur – skribent.

Svein Fyksen – skribent.

Ole Johan Elvestad – foto, både nye bilder og scanning av gamle bilder.

Gruppa jobber nå med bind 1 i denne serien om slekter og gårder i Gausdal.

Bind 1 vil omhandle hovedbølene Rusten, Brandslien, Moen, Aulestad, Bø og Tokstad med alle steder som har kommet unna disse stedene, både eksisterende og plasser som er blitt borte med tiden. Bind 1 er planlagt utgitt høsten 2022, og gruppa er i rute i forhold til dette. Det er ei aktiv gruppe som jobber godt sammen. Gruppen er delt opp slik at noen kun skriver, noen er ute på bygda og tar bilder – innhenter gamle bilder og annen relevant informasjon. Gruppa har faste møter med ca. halvannen måneds mellomrom. Men alle jobber stort sett med dette flere dager i uka og i helgene.

Dette er et stort og omfattende arbeid, så vi kunne gjerne trengt 1-2 personer til. Vi har blitt tatt godt i mot ute på bygda, og fått mer bilder og stoffe enn vi kunne drømt om. Vi har også fått god kontakt med folk i USA, som hjelper oss å spore opp info om utvandre gausdøler. Vi har fått mye info og bilder fra der også.

Ivar

Ulsrudrapport 2020.

Sesongstart i mai med stengsler fjerna og benker og traktor på plass. Det ble vårvask og kontinuerlig grasklipping.

Det ble nytt brønnhus og reparert kran i mellombrønn. Fjøstak og fjøstrevgulv reparert. Påbegynt rydding av fjøstrev og stalltrev, materialer flytta til materialhus ved elva. Ulsetlåven jekka opp og fundamentert. Rydda rundt samme låve, og rydda rundt Torpalåven. Det samme rundt grisehus og gangsti fra grishus til saghus.

Nytt gjerde og grind på sætra, rydda ovenfor seterfjøs. Også i år var det beitedyr

på lykkja. Det ble gjort funn av stein bak galu, høyst sannsynlig for opplagring av aksling for hestevandring.

Folkevogna ble jekka opp og alle dekk skifta.

På arrangementssiden ble det tre Ulsrudsøndager. Den 26. juli åpent museum med hovedvekt på omvisning, kaffe og biteti. Den 2. august, konsert med Arnhild Vik og Ruth Olina Lødemel, tema freden 75 år. Den 9. august, kåseri ved Geir Haugsbakk med tema «Sørgmodige toner over Atlanteren», Hans Aanruds amerikanske familie.

Alle dager med Husflidslag og Ida Hagens kunstproduksjon. Også i år var Råblæggen MK på besøk. Sesongen avslutta med pølsefest for dugnadsfolka. Ugnadstimene kom opp i ca 350.

Birgit

Utvandrergruppa.

Denne gruppa er ny av året. Gruppas mål er å ta vare på historien om de tusener av gausdøler som utvandret, ikke bare til USA og Canada, men også de som søkte et bedre liv ved å reise nordover. Gruppa har i løpet av året fått en god del gamle «Amerikabrev», og en del har vi fått låne for kopiering. Noen bilder har vi også fått. Vi har kontakt med flere «gausdøl/amerikanere», og flere har blitt medlemmer i Historielaget. Derfor har vi nå tatt med litt gausdalshistorie på engelsk i Gausdal Tidende.

Vi vil gjerne ha med flere i gruppa. Hovedarbeidet nå er å skrive utvandringshistorien for Gausdal. Denne dekker i hovedsal utvandringen til Nord Amerika. Det har vært jobbet med historien i mange år allerede, og håper at den kan være klar om et par år.

Utvandrergruppa har også laget et Årsskrift for 2020 med historier om gausdøler som søkte et bedre liv andre steder. Dette kan kjøpes i Historielaget og i noen butikker.

Gruppa er fortsatt veldig interessert i amerikabrev, bilder og historier om gausdøler som utvandret fra bygda.

Arne

Skolemuseet.

På grunn av pandemien så har det vært liten aktivitet, men det er mottatt og registrert flere nye tilvekster til museet. Gruppa er interessert i en åpen dag.

Rimsmeder i Gausdal.

I gamle kirkeblad for Østre Gausdal finnes mye både artig og interessant stoff. Her er litt om noen rimsmeder i bygda vår.

«Vi veit alle at noen haret bedre minne enn andre. Anton Norddrumsrønningen og Amund Ottosen var to som bevarte minnet aller best. Vi husker enda hvor

godt de gjorde det i juleprogrammet på radio i fjor. Det var en opplevelse å høre dem fortelle om gamle dager.

En kveld vi satt på rommet deres og pratet, kom vi til å snakke om Guttorm Kalrudhaugen. Han var sønn til Hans Klophus og bror til Ottine som ble gift med Simen Salomonstuen i Holoen. Guttorm var en artig kar og en stor rime-smed. Han snakket nesten alltid på rim. -- En gang kom en unggutt fra Rusten til Waalen, der karene var samla i stallen med noe arbeid. Han var på setra på Skei og hadde mista purka si. Han traff Guttorm og spurte ham: «Har du sett purka mi?». Guttorm:»Hvor er du fra?». Gutten: «Fra Rusten». Guttorm:

Ja, jeg såg det på busten
at purka måtte være fra Rusten.

Men ho va itte grei
som fant hemat frå Skei.

Hvert år skulle husmennene ha nye ljåer, og bonden på Waalen hadde kjøpt noen ljåer som ble kalt for Gullfaksen fordi de hadde en gylden stripe på ryggen, og de var ferdig slipte og derfor de grummeste. Nå var det slik at kremmeren ikke hadde nok Gullfaks ljåer, og en av husmennene måtte ta til takke med en svart ljå. Guttorm kom sist og fikk derfro den svarte. Da «kvad» Guttorm:

Gullfaksen med sin blanke man
han er bedre enn noen a`n
til at gresset bite.

Han tar vel strå med roten av
enten den er høy el`lav.

Det nytter ei at stride.

Men ka gæli jeg kan ha gjort
som har fått en som er så sort.

Guttorm hadde vært ute og selt ei kvige. Da møtte han en av naboene sine som tilbød ham skyss, men han var ikke ferdig til å reise enda. «Jeg har ikke stunder til det», sa Guttorm. Jo, mente naboen, vi får drikke et glass øl imens. Da sa Gutorm:

Det er velintet at sige
om Guttorm drekk opp ei kvige.

Da han kom ut igjen møtte han Stener Waalen, og sa til ham:

Du Stener, vil du være min tjener
og vil du være min venn
så må du følge meg hjemme
så jeg kommer i seng.